KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 20.5.2020 r.
COM(2020) 207 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie stosowania dodatkowych form wyrażania i prezentacji informacji o wartości odżywczej

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie ... 2
2. Kontekst historyczny ... 3
3. Ramy prawne UE w zakresie etykietowania dotyczącego wartości odżywczej na przodzie opakowania ... 4
3.1. Dodatkowe formy wyrażania i prezentacji na podstawie rozporządzenia w sprawie informacji o żywności ... 4
3.2. Inne systemy etykietowania dotyczącego wartości odżywczej na przodzie opakowania ... 4
3.3. Profilowanie żywieniowe ... 5
4. Systemy wykorzystywane na przodzie opakowania wdrożone lub opracowane na poziomie UE ... 6
4.1. Różne formaty systemów etykietowania dotyczącego wartości odżywczej na przodzie opakowania ... 6
4.2. Systemy stosowane na przodzie opakowania zatwierdzone lub rozpatrywane przez państwa członkowskie i Zjednoczone Królestwo ... 6
4.3. Systemy oznaczania na przodzie opakowania opracowane przez prywatne podmioty w UE ... 11
5. Sytuacja na szczeblu międzynarodowym ... 13
6. Interes konsumenta, wiedza i reagowanie oraz wpływ na zdrowie ... 14
7. Wpływ na podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze oraz na rynek wewnętrzny ... 19
8. Stanowiska i punkty widzenia ... 21
8.1. Rada, Parlament Europejski i Komitet Regionów ... 21
8.2. Eksperci państw członkowskich UE z właściwych organów krajowych ... 22
8.3. Zainteresowane strony ... 23
8.4. Organizacje międzynarodowe ... 24
9. Podsumowanie ... 25

1. WPROWADZENIE

Niniejsze sprawozdanie opracowano w odpowiedzi na obowiązek nałożony na Komisję w art. 35 ust. 5 rozporządzenia (UE) nr 1169/2011[1] w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności („rozporządzenie w sprawie informacji o żywności"). Na mocy tego przepisu Komisja jest zobowiązana do przedłożenia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdania na temat stosowania dodatkowych form wyrażania i prezentacji informacji o wartości odżywczej, ich skutków dla rynku wewnętrznego, a także na temat celowości dalszej harmonizacji tych form. Przepis ten stanowi także, że Komisja może dołączyć do sprawozdania wnioski w sprawie zmiany odpowiednich przepisów unijnych.

Od grudnia 2016 r. w rozporządzeniu w sprawie informacji o żywności wymaga się, by zdecydowana większość żywności opakowanej[2] zawierała informacje o wartości odżywczej – często umieszczone na tylnej części opakowania – aby umożliwić konsumentom dokonywanie świadomych wyborów żywieniowych. Informacji tej może towarzyszyć dobrowolne powtórzenie jej najważniejszych elementów w głównym polu widzenia (zwanym „przodem opakowania"), by ułatwić konsumentom w momencie zakupu natychmiastowe dostrzeżenie podstawowych informacji o wartościach odżywczych. Przy powtórzeniu tych elementów oprócz form wyrażania lub prezentacji informacji o wartości odżywczej (np. słów lub liczb) na przodzie opakowania można zastosować inne formy (np. formy graficzne lub symbole).

Zwrócono się do Komisji, aby w świetle doświadczeń zdobytych w związku z tymi dodatkowymi formami wyrażania i prezentacji informacji o wartości odżywczej, do dnia 13 grudnia 2017 r. przyjęła sprawozdanie w sprawie ich wykorzystania i wpływu. Biorąc pod uwagę niewielkie doświadczenie w tym obszarze w ubiegłych latach i pewne niedawne postępy na poziomie krajowym, przyjęcie sprawozdania odroczono w celu uwzględnienia w nim doświadczeń związanych z niedawno wprowadzonymi systemami. Niniejsze sprawozdanie wykracza poza zakres art. 35 rozporządzenia w sprawie informacji o żywności (tj. dodatkowe formy wyrażania i prezentacji, w ramach których powtarza się dane zawarte w informacji o wartości odżywczej), a także uwzględnia systemy mające zapewniać na przodzie opakowania informacje na temat ogólnej wartości odżywczej żywności, ponieważ takie rozróżnienie nie byłoby właściwe z punktu widzenia konsumenta.

W niniejszym sprawozdaniu przedstawiono główne systemy etykietowania dotyczącego wartości odżywczej na przodzie opakowania, które obecnie wdraża się lub rozwija na poziomie UE, a także niektóre systemy wdrażane na poziomie międzynarodowym. Odniesiono się w nim także do poziomu wiedzy konsumentów na temat systemów oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania, do ich skuteczności oraz wpływu. Niniejsze sprawozdanie opiera się na przeglądach literatury i danych, które zostały zebrane i przeanalizowane przez Wspólne Centrum Badawcze, oraz na szeroko zakrojonych konsultacjach prowadzonych przez Komisję z właściwymi organami krajowymi i odpowiednimi zainteresowanymi stronami.

---

[1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 18.

[2] Wykaz środków spożywczych, które są zwolnione z wymogu przedstawiania obowiązkowej informacji o wartości odżywczej, zamieszczono w załączniku V do rozporządzenia (UE) nr 1169/2011.

2. KONTEKST HISTORYCZNY

Na podstawie wniosku Komisji przyjętego w styczniu 2008 r.[3] dotyczącego rozporządzenia w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze miały obowiązek umieszczać na przodzie opakowania przetworzonej żywności opakowanej szczegółowe informacje na temat wartości energetycznej, tłuszczów, tłuszczów nasyconych, węglowodanów, cukrów i soli. Ponadto zezwolono na opracowanie dobrowolnych systemów krajowych w celu przedstawiania tych obowiązkowych elementów w innych formach prezentacji (np. w formach graficznych).

Współprawodawcy postanowili zachować koncepcję etykietowania na przodzie opakowania, lecz znieść jej obowiązkowy charakter. Uzgodnili, że ze względu na brak systemu przedstawiania wartości odżywczych na przodzie opakowania, który byłby zrozumiały i akceptowalny przez wszystkich konsumentów unijnych, kwestię tę należy pozostawić państwom członkowskim i podmiotom prowadzącym przedsiębiorstwa spożywcze, by mogły one opracować własne systemy dostosowane do konsumentów, jednak pod warunkiem spełnienia określonych kryteriów. Celem było zgromadzenie doświadczenia na temat funkcjonowania różnych systemów w państwach członkowskich, by móc podjąć bardziej świadomą decyzję na temat dalszej harmonizacji na późniejszym etapie. W tym kontekście przyjęte w 2011 r. rozporządzenie w sprawie informacji o żywności wymagało od Komisji złożenia sprawozdania na temat stosowania i wpływu różnych systemów oraz na temat celowości dalszej harmonizacji.

Biorąc pod uwagę rosnący odsetek osób z nadwagą i osób otyłych w większości państw członkowskich UE oraz znaczne obciążenie zdrowotne wynikające z zagrożeń związanych z nieprawidłową dietą[4], od chwili przyjęcia rozporządzenia w sprawie informacji o żywności rośnie zainteresowanie organów publicznych kwestią etykietowania dotyczącego wartości odżywczej na przodzie opakowania. Cele polityki w zakresie etykietowania na przodzie opakowania są zazwyczaj dwojakie: 1) zapewnienie konsumentom dodatkowych informacji, by mogli oni dokonywać bardziej świadomych wyborów żywieniowych; oraz 2) zachęcenie podmiotów prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze do zmiany składu produktów na rzecz zdrowszych wariantów żywności (Kanter i in., 2018). Etykietowanie na przodzie opakowania coraz częściej postrzega się zatem jako narzędzie wspierania strategii[5] przeciwdziałania

---

[3] Art. 34, COM(2008) 40 final.

[4] W większości państw członkowskich UE odnotowuje się gwałtowny wzrost problemów z wagą i otyłością; oszacowano, że w 2014 r. 51,6 % ludności UE (osób powyżej 18. roku życia) miało nadwagę. Otyłość stanowi poważny problem zdrowia publicznego, ponieważ znacząco zwiększa ryzyko wystąpienia chorób przewlekłych, takich jak choroby układu krążenia, cukrzyca typu 2 i niektóre rodzaje nowotworów (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/ Overweight_and_obesity_-_BMI_statistics). Ogólniej rzecz ujmując, szacuje się, że z zagrożeniami związanymi z nieprawidłową dietą można powiązać w Unii Europejskiej 950 000 zgonów i ponad 16 mln straconych lat życia (https://ec.europa.eu/jrc/en/health-knowledge-gateway/societal-impacts/burden).

[5] W ramach swoich strategii dotyczących promocji zdrowia i zapobiegania chorobom państwa członkowskie UE stosują różne podejścia (np. porozumienia w sprawie zmiany składu produktów, ograniczenia w handlu środkami spożywczymi o wysokiej zawartości tłuszczu, soli i cukru, zamówienia publiczne zdrowej żywności, opodatkowanie słodkich napojów). Komisja Europejska wspiera państwa członkowskie w prowadzeniu działań w zakresie zdrowego trybu życia i zdrowego odżywiania, realizując unijną strategię UE w sprawie zagadnień zdrowotnych związanych z odżywianiem, nadwagą i otyłością z 2007 r., unijne ramy dla krajowych inicjatyw dotyczących wybranych składników odżywczych z 2011 r. (w 2008 r. uzgodniono ramy dotyczące zmiany składu produktów w celu ograniczenia stosowania soli) oraz plan działania UE na lata 2014–2020 w sprawie otyłości u dzieci. Propagowanie zdrowego trybu życia pomoże państwom członkowskim osiągnąć do 2030 r. cele zrównoważonego rozwoju, a do 2025 r. – cele WHO

otyłości oraz innym niezakaźnym chorobom dietozależnym. Obecnie w UE opracowano i wdrożono kilka systemów oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania.

3. RAMY PRAWNE UE W ZAKRESIE ETYKIETOWANIA DOTYCZĄCEGO WARTOŚCI ODŻYWCZEJ NA PRZODZIE OPAKOWANIA

1.1. Dodatkowe formy wyrażania i prezentacji na podstawie rozporządzenia w sprawie informacji o żywności

W rozporządzeniu w sprawie informacji o żywności zezwala się na dobrowolne powtórzenie na przodzie opakowania danych zawartych w informacji o wartości odżywczej, tj. samej wartości energetycznej lub wartości energetycznej wraz z ilością tłuszczu, kwasów tłuszczowych nasyconych, cukrów oraz soli (art. 30 ust. 3). Zgodnie z art. 35 rozporządzenia w sprawie informacji o żywności podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze mogą wykorzystywać dodatkowe formy wyrażania i prezentacji informacji o wartości odżywczej (np. formy graficzne lub symbole), pod warunkiem że są one zgodne z kryteriami określonymi w rozporządzeniu, a państwa członkowskie mogą zalecać ich wykorzystywanie.

Kryteria te obejmują wymóg, aby dodatkowe formy opierały się na rzetelnych i naukowo uzasadnionych badaniach konsumenckich oraz nie wprowadzały konsumenta w błąd. Formy takie powinny być wynikiem konsultacji z szeroką grupą zainteresowanych stron, ich celem musi być przystępne przedstawienie konsumentowi udziału lub znaczenia danej żywności pod względem energetycznej i odżywczej zawartości diety, oraz powinny one być poparte dowodami naukowymi potwierdzającymi, że przeciętny konsument jest w stanie je zrozumieć. Ponadto formy te muszą być obiektywne i niedyskryminujące, a także nie mogą stwarzać przeszkód dla swobodnego przepływu towarów. W przypadku innych form wyrażania takie formy należy oprzeć na zharmonizowanych referencyjnych wartościach spożycia lub ogólnie przyjętych zaleceniach naukowych dotyczących wartości spożycia.

Od państw członkowskich wymaga się monitorowania na ich terytorium wykorzystania dodatkowych form wyrażania i prezentacji oraz udzielania Komisji informacji na ich temat. Aby ułatwić to monitorowanie, państwa członkowskie mogą zażądać od podmiotów prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze wprowadzających do obrotu na terytorium tych państw środki spożywcze zawierające takie informacje, by zgłaszały im wykorzystanie dodatkowych form wyrażania i prezentacji oraz przedstawiały stosowne uzasadnienia dotyczące spełnienia wymogów określonych w przepisach UE.

1.2. Inne systemy etykietowania dotyczącego wartości odżywczej na przodzie opakowania

Niektóre systemy oznaczania wartości odżywczej na przodzie opakowania opracowane przez państwa członkowskie lub podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze nie wchodzą w zakres art. 35 rozporządzenia w sprawie informacji o żywności, ponieważ nie powtarzają informacji o wartości odżywczej, ale przedstawiają ogólną wartość odżywczą żywności (np. za pomocą symbolu lub litery). Na podstawie art. 36 rozporządzenia w sprawie informacji o żywności takie systemy uznaje się za „informacje przekazywane na zasadzie dobrowolności”, informacje te nie mogą wprowadzać konsumenta w błąd, nie mogą być niejednoznaczne ani dezorientować konsumenta oraz muszą być, w stosownych przypadkach, oparte na odpowiednich danych naukowych. Jednocześnie, gdy w ramach takiego systemu przypisuje się ogólnie pozytywny przekaz (np. poprzez zielony kolor), spełnia on także

dotyczące chorób niezakaźnych. (https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/nutrition_physical_activity/docs/2019_initiatives_npa_en.pdf)

definicję prawną „oświadczenia żywieniowego”[6], ponieważ podaje informacje na temat korzystnych wartości odżywczych danej żywności, jak określono w rozporządzeniu (WE) nr 1924/2006 w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności[7] (rozporządzenie w sprawie oświadczeń). Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie oświadczeń oświadczenia powinny opierać się na danych naukowych, nie mogą wprowadzać w błąd i są dozwolone wyłącznie, gdy można oczekiwać, że przeciętny konsument zrozumie opisane w oświadczeniu korzystne działanie. Systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania wchodzące w zakres rozporządzenia w sprawie oświadczeń można stosować na terytorium państwa członkowskiego wyłącznie wówczas, gdy systemy te zostały przyjęte przez dane państwo członkowskie zgodnie z art. 23 rozporządzenia w sprawie oświadczeń, który określa procedurę powiadamiania Komisji.

1.3. Profilowanie żywieniowe

Profilowanie żywieniowe oznacza podział żywności na kategorie zgodnie z jej składem odżywczym, za pomocą uprzednio określonych kryteriów[8]. Ma ono wiele zastosowań na całym świecie, stosuje się je na przykład w celu regulacji reklam żywności skierowanych do dzieci. Profilowanie żywieniowe stosuje się często także w przypadku systemów oznaczania wartości odżywczej na przodzie opakowania. Większość systemów oznaczania wartości odżywczej na przodzie opakowania opiera się na kryteriach profilowania żywieniowego, które mogą stanowić zwykłe progi składników odżywczych, np. w celu określenia, kiedy system przypisze kolor zielony, żółty lub czerwony, bądź na bardziej złożonych algorytmach, które prowadzą do uzyskania wyniku zbiorczego. Kryteria profilowania żywieniowego mogą mieć zastosowanie ogólnie do wszystkich grup żywności lub mogą być określone konkretnie dla różnych grup produktów. W związku z tym kryteria profilowania żywieniowego nie pojawiają się na etykietach.

W UE pojęcie profilowania żywieniowego stosuje się także w kontekście oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności, gdzie „profile żywieniowe” rozumie się jako progi składników odżywczych, takich jak tłuszcz, sól i cukry, przy przekroczeniu których oświadczenia żywieniowe i zdrowotne są ograniczone lub zabronione, co zapobiega pozytywnemu przekazowi zdrowotnemu dotyczącemu żywności bogatej w te składniki odżywcze. Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie oświadczeń Komisja miała do 2009 r. określić „profile żywieniowe”, jednak profile te do tej pory nie zostały ustalone ze względu na duże kontrowersje związane z tym tematem, które przybrały postać rozbieżnych i spolaryzowanych stanowisk, kiedy Komisja próbowała ustalić te profile w 2009 r. W ramach oceny rozporządzenia w sprawie oświadczeń skoncentrowano się między innymi na profilowaniu żywieniowym, a w szczególności na kwestii dotyczącej tego, czy określenie „profili żywieniowych”, których celem jest uniknięcie atrakcyjnych oświadczeń dotyczących zbyt słonej, tłustej lub słodzonej żywności, jest nadal odpowiednie do tego celu, czy też można znaleźć inny sposób osiągnięcia tych samych celów.

---

[6] W oświadczeniu żywieniowym stwierdza się lub sugeruje, że dana żywność ma korzystne właściwości odżywcze ze względu na energię, której dostarcza, substancje odżywcze i inne substancje, które zawiera lub których nie zawiera (art. 2 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia (WE) nr 1924/2006).

[7] Rozporządzenie (WE) nr 1924/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności, Dz.U. L 404 z 30.12.2006, s. 9.

[8] https://www.who.int/nutrition/topics/profiling/en/

4. SYSTEMY WYKORZYSTYWANE NA PRZODZIE OPAKOWANIA WDROŻONE LUB OPRACOWANE NA POZIOMIE UE

1.4. Różne formaty systemów etykietowania dotyczącego wartości odżywczej na przodzie opakowania

W latach 80. XX w. niektóre rządy rozpoczęły opracowywanie etykiet dotyczących wartości odżywczej na przodzie opakowania w kontekście strategii przeciwdziałania otyłości i innym niezakaźnym chorobom dietozależnym. Na początku XXI w. liczba inicjatyw w zakresie etykietowania na przodzie opakowania stale rosła, wraz z nowym zjawiskiem globalnej epidemii otyłości oraz z obfitością przetworzonej żywności dostępnej na rynku (Kanter i in., 2018). Etykietowanie dotyczące wartości odżywczej na przodzie opakowania wdrażano na wiele różnych sposobów i obecnie na świecie stosuje się zróżnicowane formaty. W piśmiennictwie przedstawiono różne typologie w celu klasyfikacji tych formatów według ich głównych cech.

Systemy można podzielić na systemy dotyczące „poszczególnych składników odżywczych", które przedstawiają stosunkowo szczegółowe informacje o określonych składnikach odżywczych, oraz na systemy „wskaźników zbiorczych", które przedstawiają raczej syntetyczną ocenę ogólnej wartości odżywczej/zdrowotności produktu (Savoie i in., 2013). Kategorię „poszczególnych składników odżywczych" można podzielić na podkategorie „numeryczną" i „kodowania barwnego". Systemy „wskaźników zbiorczych" można podzielić na wskaźniki „pozytywne" (logo zatwierdzające), które można stosować tylko w odniesieniu do żywności spełniającej określone kryteria żywieniowe, oraz na wskaźniki „stopniowane", które przedstawiają ogólne i stopniowane informacje na temat wartości odżywczej żywności i mogą być stosowane do wszystkich produktów spożywczych (Julia i Hercberg, 2017).

Kolejna typologia odnosi się do stopnia „bezpośredniości" systemu, innymi słowy, do stopnia, w jakim etykieta bezpośrednio wskazuje, czy dla konsumenta produkt jest dobrej jakości pod względem odżywczym, czy też nie (Hodgkins i in., 2012). Jeszcze inna klasyfikacja obejmuje dwie kategorie: systemy „uproszczone" (ograniczona wersja informacji o wartościach odżywczych zamieszczonej na tylnej części opakowania) oraz systemy „oceniające" (oceniające informacje o wartościach odżywczych dla konsumenta) (Newman i in., 2014). Wszystkie oceniające systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania, niezależnie od tego, czy wskazuje się w nich poszczególne składniki odżywcze, czy też stosuje wskaźniki zbiorcze, z definicji opierają się na modelach profilowania żywieniowego.

W tabeli 1 sklasyfikowano systemy publiczne (wdrożone lub proponowane) i niektóre z systemów prywatnych zgodnie z różnymi typologiami oraz przedstawiono informacje na temat podmiotów, które opracowały te systemy, na temat miejsc stosowania systemów lub miejsc, gdzie systemy te zaproponowano/zapowiedziano.

1.5. Systemy stosowane na przodzie opakowania zatwierdzone lub rozpatrywane przez państwa członkowskie i Zjednoczone Królestwo[9]

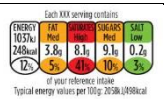
Etykiety uproszczone – pozytywne logo

Logo Keyhole („dziurka od klucza"), opracowane przez szwedzką krajową agencję ds. zdrowia i wprowadzone w **Szwecji** w 1989 r., było pierwszym wdrożonym w UE systemem umieszczania logo na przodzie opakowania. Keyhole to bezpłatna, dobrowolna etykieta w zielonej symbolicznej formie, która identyfikuje zdrowszy wybór w ramach 33

[9] Zjednoczone Królestwo wystąpiło z Unii Europejskiej i stało się państwem trzecim od dnia 1 lutego 2020 r.

zdefiniowanych grup żywności (np. chleba, sera, gotowych posiłków) w oparciu o kryteria żywieniowe, takie jak poziom tłuszczu, cukrów, soli, pełnego ziarna lub błonnika. Logo nie można stosować na produktach o niskiej wartości odżywczej, takich jak solone przekąski lub napoje bezalkoholowe. **Dania** wprowadziła etykietę Keyhole w 2009 r., a **Litwa** – w 2013 r. Etykietę przyjęły także państwa niebędące członkami UE (np. Norwegia, Islandia).

Tabela 1 – Typologie i formaty wdrażanych, proponowanych lub zapowiadanych na poziomie państw członkowskich i Zjednoczonego Królestwa systemów etykietowania dotyczącego wartości odżywczej na przodzie opakowania

Taksonomie proponowane w piśmiennictwie				*Przykłady systemów oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania*		*Podmiot, który opracował dany system*	*Państwo członkowskie UE*
Etykiety przedstawiające poszczególne składniki odżywcze	**Numeryczne**	Niedyrektywne	Uproszczone (nieinterpretacyjne)	*Etykieta referencyjnych wartości spożycia*		*Prywatny*	*Cała UE*
				Bateria NutrInform		*Publiczny*	*IT*
	Kodowane barwne	Częściowo dyrektywne	Oceniające (interpretacyjne)	*Etykieta na przodzie opakowania w Zjednoczonym Królestwie*		*Publiczny*	*UK*
				Pozostałe etykiety „modelu sygnalizacji świetlnej”		*Prywatny (sprzedawcy detaliczni)*	*PT, ES*
Etykiety uproszczone	**Pozytywne (zatwierdzające) logo**	Dyrektywne	Oceniające (interpretacyjne)	*Oznaczenie Keyhole („dziurka od klucza”)*		*Publiczny*	*SE, DK, LT*
				Logo serca/zdrowia		*Organizacja pozarządowa* *Publiczny*	*FI, SI* *HR*
				Wiem, co wybieram (Healthy Choice)		*Prywatny*	*CZ, PL* *Stopniowe wycofywanie w Niderlandach*

	Stopniowane wskaźniki			*Oznaczenie Nutri-Score*		*Publiczny*	*FR, BE* *ES, DE, NL, LU*

W 2000 r. **Finlandia** zatwierdziła system „Symbol serca – lepszy wybór”. Kryteria stosowania symbolu (zawartość tłuszczu, soli, cukru lub błonnika) określono w stosunku do dziewięciu głównych grup żywności. Prawo do stosowania etykiety przyznają eksperci wyznaczeni przez Fińskie Stowarzyszenie Chorób Serca i Cukrzycy i podlega ono opłacie[10].

W **Słowenii** Towarzystwo Zdrowia Sercowo-Naczyniowego[11] wprowadziło w 1992 r. logo „Żywność, która chroni” (zwane również „Serduszkiem”), które promował rząd (Miklavec i in., 2016). Ma ono zastosowanie do żywności opakowanej, która spełnia określone kryteria żywieniowe.

W ramach krajowego programu z 2015 r. „Zdrowe życie” Instytut Zdrowia Publicznego w **Chorwacji**[12] jest upoważniony do przyznawania prawa do umieszczania logo „Zdrowe życie” na środkach spożywczych spełniających określone kryteria żywieniowe[13].

Etykiety uproszczone – stopniowane wskaźniki

W październiku 2017 r. **Francja**, po przeprowadzeniu szeregu badań eksperymentalnych na dużą skalę, przyjęła system Nutri-Score. Za pomocą systemu Nutri-Score brytyjskiego urzędu ds. norm żywnościowych opartego na modelu profilowania żywieniowego wskazuje się ogólną wartość odżywczą danego artykułu spożywczego. Etykieta stanowi skalę pięciu kolorów – od ciemnozielonego, który oznacza produkty spożywcze o najwyższej wartości odżywczej, do ciemnopomarańczowego oznaczającego produkty o niższej wartości odżywczej; kolory powiązane są z literami od A do E. W algorytmie wykorzystanym do obliczania wartości odżywczej uwzględnia się zarówno elementy negatywne (cukry, tłuszcze nasycone, sól i kalorie), jak i pozytywne (białko, błonnik, owoce, warzywa, warzywa strączkowe i orzechy). System Nutri-Score przyjęła również **Belgia** (marzec 2019 r.). W marcu 2020 r. **Niemcy** powiadomiły Komisję o projekcie rozporządzenia krajowego dotyczącego stosowania systemu Nutri-Score. Decyzję o przyjęciu tego systemu ogłosiły **Hiszpania**[14] (listopad 2018 r.), **Niderlandy**[15] (listopad 2019 r.) i **Luksemburg**[16] (luty 2020 r.).

Etykiety przedstawiające poszczególne składniki odżywcze

W styczniu 2020 r. **Włochy** powiadomiły Komisję o projekcie rozporządzenia, w którym zalecono stosowanie na przodzie opakowania dobrowolnego systemu „Bateria NutrInform”. System ten opiera się na etykiecie zawierającej referencyjne wartości spożycia (opisanej poniżej) z dodanym symbolem baterii wskazującym ilość energii i składników odżywczych w jednej porcji jako odsetek dziennego spożycia. System ten nie jest jeszcze obecny na rynku UE.

W 2013 r. **Zjednoczone Królestwo**, po kilku latach badań naukowych i konsultacji z zainteresowanymi stronami, formalnie wprowadziło dobrowolny system oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania, tzw. system oparty na „modelu sygnalizacji świetlnej”. System łączy w sobie kodowanie barwne i odsetek referencyjnych wartości

[10] Informacje udzielone przez fińskie Ministerstwo Rolnictwa (luty 2017 r.).
[11] Informacje udzielone przez słoweńskie Ministerstwo Rolnictwa, Leśnictwa i Żywności (luty 2017 r.).
[12] Informacje udzielone przez chorwackie Ministerstwo Zdrowia (luty 2017 r.).
[13] https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2015/06/Healthy-Living-Food-criteria.pdf
[14] https://www.lamoncloa.gob.es/serviciosdeprensa/notasprensa/sanidad/Paginas/2018/121118-premiosnaos.aspx
[15] https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2019/11/28/nutri-score-wordt-na-aanpassing-het-voedselkeuzelogo-voor-nederland
[16] https://gouvernement.lu/fr/actualites/toutes_actualites/communiques/2020/02-fevrier/12-lenert-bilan.html

spożycia[17] i towarzyszy mu przewodnik przyjęty przez organy Zjednoczonego Królestwa[18]. Przedstawia on informacje na temat zawartości tłuszczów, tłuszczów nasyconych, cukrów i soli, a także na temat wartości energetycznej na porcję lub określoną ilość żywności. Barwy stosuje się do sklasyfikowania zawartości tych składników odżywczych jako „niskiej" (barwa zielona), „średniej" (barwa żółta) lub „wysokiej" (barwa czerwona); progi barw określa się w oparciu o wartość dla 100 g/ml żywności/napojów (w odniesieniu do produktów sprzedawanych w dużych porcjach w przypadku barwy czerwonej mają zastosowanie progi dla porcji).

1.6. Systemy oznaczania na przodzie opakowania opracowane przez prywatne podmioty w UE

Etykiety przedstawiające poszczególne składniki odżywcze

Równolegle do systemów zatwierdzanych przez rządy stowarzyszenie reprezentujące europejski przemysł spożywczy opracowało system wskazanego dziennego spożycia (GDA), nazwany później **etykietą referencyjnych wartości spożycia**, który wprowadzono w 2006 r. Na etykiecie podaje się informacje liczbowe dotyczącego tego, ile energii i składników odżywczych znajduje się w porcji żywności oraz jaki to stanowi odsetek referencyjnego dziennego spożycia[19]. System stosuje się w całej UE (Storcksdieck genannt Bonsmann i in., 2010).

Niektórzy sprzedawcy detaliczni (np. w Portugalii i Hiszpanii) opracowali własną etykietę referencyjnych wartości spożycia na przodzie opakowania w **formie modelu sygnalizacji świetlnej**, w ramach której do etykiety referencyjnego spożycia dodaje się kolory.

W 2017 r. sześć międzynarodowych przedsiębiorstw spożywczych opracowało – na podstawie etykiety referencyjnych wartości spożycia – „**przekształconą etykietę wartości odżywczych**", dodając kolory podobne do tych zastosowanych w brytyjskim systemie etykietowania na przodzie opakowania, jednak w łagodniejszym wariancie – między ciemnożółtym a czerwonym w przypadku produktów, które należy spożywać w niewielkich ilościach[20]. W listopadzie 2018 r. przedsiębiorstwa powiadomiły o decyzji o zawieszeniu/przerwaniu testów dotyczących przekształconej etykiety wartości odżywczych żywności.

Etykiety uproszczone – pozytywne logo

„**Wiem, co wybieram**" („ptaszek") to logo międzynarodowej fundacji Choices International Foundation, którym oznacza się zdrowsze produkty w ramach grup produktów. Kryteria dla poszczególnych kategorii opierają się na poziomach tłuszczów nasyconych i kwasów tłuszczowych typu trans, dodanego cukru, soli, błonnika lub energii. Kryteria mają zastosowanie do wszystkich produktów spożywczych, w tym do przekąsek i napojów bezalkoholowych. Przedsiębiorstwa uiszczające opłatę członkowską w krajowej organizacji

[17] Referencyjne wartości spożycia w odniesieniu do energii i składników odżywczych stanowią maksymalne zalecane dzienne spożycie.

[18] Przewodnik tworzenia etykiet dotyczących wartości odżywczej na przodzie opakowania w przypadku produktów sprzedawanych za pośrednictwem punktów detalicznych (zaktualizowany w dniu 8 listopada 2016 r.), dostępny pod adresem: https://www.gov.uk/government/publications/front-of-pack-nutrition-labelling-guidance.

[19] „Understanding the label". [w:] Reference Intakes [strona internetowa], FoodDrinkEurope (https://referenceintakes.eu/understanding-label.html).

[20] Prezentacja sześciu przedsiębiorstw na platformie UE ds. żywienia, aktywności fizycznej i zdrowia z dnia 30 listopada 2017 r., dostępna pod adresem: https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/nutrition_physical_activity/docs/ev_20171130_co03_en.pdf.

Choices mogą wykorzystywać logo na kwalifikujących się produktach. System stosowany jest w Republice Czeskiej i w Polsce. Logo zostało zatwierdzone przez rząd niderlandzki w 2013 r., ale wycofano je w 2017 r.[21]

[21] Komunikat Staatscourant Vinkje, 27 października 2017 r. (dokument dostępny pod adresem: https://www.row-minvws.nl/documenten/vergaderstukken/2017/10/27/mededeling-staatscourant-vinkje-row-del-27-oktober-2017).

5. SYTUACJA NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM

Obecnie w ponad 40 krajach na całym świecie istnieje jakiś rodzaj systemu etykietowania dotyczącego wartości odżywczej na przodzie opakowania żywności[22].

Podczas gdy większość państw trzecich wprowadziła dobrowolne etykiety dotyczące wartości odżywczej na przodzie opakowania, w niektórych krajach takie etykiety są obowiązkowe. Ogółem w przypadku krajów z tego samego regionu geograficznego istnieje tendencja do wybierania podobnych etykiet przy jednoczesnym dostosowywaniu niektórych aspektów do specyfiki krajowej[23].

Oparte na modelu sygnalizacji świetlnej oznakowanie uwzględniające poszczególne składniki odżywcze wprowadzono poza Zjednoczonym Królestwem tylko w kilku krajach, a jego stosowanie jest dobrowolne (np. Korea Południowa) lub obowiązkowe (np. Ekwador). Indie również rozważają wprowadzenie obowiązkowej etykiety[24].

Wiele krajów azjatyckich (np. Malezja, Singapur, Tajlandia) korzysta z **logo pozytywnego zdrowego wyboru o różnych formatach** i kryteriach (niektóre opierają się na kryteriach Choices International). Niektóre kraje afrykańskie (na przykład Nigeria, Zimbabwe) również wprowadziły logo zdrowego wyboru.

W Australii i Nowej Zelandii wdraża się **stopniowany system klasyfikacji w postaci gwiazdek („Health Star Rating")**; jest to dobrowolny system oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania, w którym przydziela się produktom od pół gwiazdki do pięciu gwiazdek w zależności od tego, jak zdrowy jest dany produkt; określa się to na podstawie zawartości negatywnych i pozytywnych składników odżywczych i innych elementów.

System ostrzegania stosowany w Chile i wprowadzony w 2016 r. to obowiązkowy system oparty na składnikach odżywczych, za pomocą którego oznacza się produkty wysokoenergetyczne, mające dużo cukrów, tłuszczów nasyconych lub sodu. Niektóre inne kraje Ameryki Południowej (np. Brazylia, Peru, Urugwaj) oraz Kanada i Izrael opracowały lub opracowują podobne systemy ostrzegania.

Przemysł spożywczy opracował na szczeblu międzynarodowym różne warianty **systemu referencyjnego spożycia** w odniesieniu do poszczególnych składników odżywczych, które to warianty są powszechnie stosowane przez przedsiębiorstwa na całym świecie.

Na rys. 1 przedstawiono niektóre przykłady etykiet stosowanych na przodzie opakowania żywności wdrożone poza UE.

---

[22] „Preliminary Regulatory Impact Analysis Report on Nutrition Labeling" [„Sprawozdanie ze wstępnej analizy wpływu regulacji prawnych na etykietowanie dotyczące wartości odżywczej"], ANVISA (Brazylia), maj 2018 r.

[23] „Global Update on Nutrition Labelling" [„Globalne trendy w etykietowaniu dotyczącym wartości odżywczej"] – wydanie z 2018 r., EUFIC, lipiec 2018.

[24] „Draft Food Safety and Standards (Labelling and Display) Regulations, 2019" [„Projekty rozporządzeń dotyczących bezpieczeństwa żywności oraz norm w zakresie żywności (etykietowanie i eksponowanie), 2018 r."], przekazane Komitetowi WTO ds. Barier Technicznych w Handlu w dniu 7 lipca 2019 r.

Rysunek 1: Przykłady systemów stosowanych na szczeblu międzynarodowym

Wytyczne z Kodeksu Żywnościowego w sprawie etykietowania dotyczącego wartości odżywczej[25] zawierają niewiele wskazówek na temat etykietowania dotyczącego wartości odżywczej na przodzie opakowania będącego formą „dodatkowych informacji o wartościach odżywczych". W wytycznych stwierdzono, że celem tego rodzaju informacji o wartościach odżywczych powinien być wzrost poziomu wiedzy konsumentów na temat wartości odżywczej żywności oraz wsparcie konsumentów przy interpretowaniu deklarowanej zawartości składników odżywczych. Na poziomie międzynarodowym nie ma konkretnych wytycznych na temat najlepszych praktyk stosowania etykiet dotyczących wartości odżywczej na przodzie opakowania i opracowuje się różnorodne etykiety. Ponieważ rozpowszechnianie etykiet może prowadzić do problemów dla handlu międzynarodowego, Komitet KKŻ ds. Znakowania Żywności uzgodnił w październiku 2017 r., że rozpocznie nowe prace w celu opracowania wytycznych w sprawie systemów etykietowania na przodzie opakowania dla rządów, które chcą wdrożyć ten rodzaj etykietowania, co pomogłoby w harmonizacji systemów etykietowania na przodzie opakowania i tym samym ułatwiłoby handel międzynarodowy[26]. Trwają dalsze prace w tym zakresie[27].

6. INTERES KONSUMENTA, WIEDZA I REAGOWANIE ORAZ WPŁYW NA ZDROWIE

Ważnym celem polityki odnoszącej się do etykietowania dotyczącego wartości odżywczej na przodzie opakowania jest pomoc konsumentom w dokonywaniu zdrowszych wyborów żywieniowych (Kanter i in., 2018). Większość konsumentów rzeczywiście deklaruje, że etykietowanie na przodzie opakowania jest dla nich pomocne (np. 71 % respondentów w badaniu konsumentów niderlandzkich[28] oraz 78 % w badaniu konsumentów niemieckich[29]).

---

[25] „Codex Guidelines on nutrition labelling CAC/GL 2-1985" [„Wytyczne z Kodeksu Żywnościowego w sprawie etykietowania dotyczącego wartości odżywczej"], zmienione ostatnio w 2017 r.

[26] Komisja Kodeksu Żywnościowego, „Report of the forty-fourth session of the Codex Committee on Food Labelling" (REP18/FL) [„Sprawozdanie z czterdziestej czwartej sesji Komitetu KKŻ ds. Znakowania Żywności"], Paragwaj, w dniach 16–20 października 2017 r.

[27] 45. sesja Komitetu KKŻ ds. Znakowania Żywności odbyła się w maju 2019 r.

[28] Consumentenbond, Badanie konsumenckie dotyczące logo wyboru żywieniowego, kwiecień 2018 r., dostępne pod adresem:

Wydaje się, że na podstawie dowodów można wywnioskować, iż etykiety na przodzie opakowania wypełniają lukę informacyjną lub odpowiadają na niespełnioną potrzebę konsumentów, przy czym istnieje większe prawdopodobieństwo, że potrzebę posługiwania się etykietą na przodzie opakowania zgłoszą osoby starsze i mające nadwagę/otyłe (Wspólne Centrum Badawcze, 2020 r.).

Jednak to, czy ludzie rzeczywiście zmienią swoje zachowania nabywcze w odpowiedzi na obecność etykiet na przodzie opakowania, zależy od wielu czynników. Aby etykiety na przodzie opakowania były skuteczne, muszą przyciągać uwagę oraz muszą zostać zaakceptowane i zrozumiane przez konsumentów, zanim potencjalnie wpłyną na ich wybory żywieniowe (Grunert i Wills, 2007), a w konsekwencji na ich dietę i zdrowie.

Uwaga konsumentów

Zanim konsumenci będą mogli zaakceptować i zrozumieć etykietę na przodzie opakowania, muszą oni przede wszystkim zwracać uwagę na etykiety. Wykazano, że etykietom na przodzie opakowania poświęca się więcej uwagi niż etykietom z tyłu opakowania (Becker i in., 2015). Liczba konsumentów deklarujących, że patrzą na etykiety na przodzie opakowania, jest bardzo wysoka (np. 60 % w badaniu konsumentów w Belgii (Möser i in., 2010)), jednak z literatury powszechnie wiadomo, że zgłaszane przez konsumentów wykorzystanie etykiet jest wyższe niż we wnioskach z obserwacyjnych badań w miejscu sprzedaży (Grunert i in., 2010).

Kilka głównych cech może spowodować wzrost, jeżeli chodzi o uwagę poświęcaną etykietom dotyczącym wartości odżywczej na przodzie opakowania. Większy rozmiar etykiety pomaga szybciej przyciągnąć uwagę. Uwaga jest również większa, kiedy na opakowaniu środka spożywczego jest mniej innych informacji oraz kiedy rodzaj etykiety i jej umiejscowienie na opakowaniu nie ulegają zmianie. Wydaje się, że kolor bardziej przyciąga uwagę, jeżeli między etykietą a opakowaniem istnieje kontrast. Jak się też wydaje, uwaga poświęcana etykiecie na przodzie opakowania zależy nie tylko od szczególnych cech etykiety, ale także od cech konsumenta takich jak wiek, poziom wykształcenia oraz motywacja zdrowotna. Umieszczenie oznaczeń w alejce sklepowej lub udostępnienie ulotki informacyjnej może znacznie zwiększyć uwagę (Wspólne Centrum Badawcze, 2020).

Akceptacja konsumentów

Jeżeli konsument nie zaakceptuje etykiet, to mimo że będzie je zauważał, zawarty w nich przekaz będzie ignorowany. Atrakcyjność etykiety oraz to, czy podoba się ona konsumentowi, wydają się istotnymi aspektami akceptowalności (Ducrot i in., 2015a).

Konsumenci zwykle wolą etykiety z jak najmniejszą zawartością liczb oraz zawierające grafiki i symbole (Campos i in., 2011) – dotyczy to zwłaszcza konsumentów z niższym statusem społeczno-ekonomicznym (Méjean i in., 2013). Również kolor jest wyraźnie identyfikowany jako istotna cecha (Babio i in., 2014). Ważną rolę odgrywa również stopień dyrektywności systemu oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania: niektórzy konsumenci lubią dyrektywne etykiety, ponieważ pozwalają one podejmować szybkie decyzje, inni jednak mogą negatywnie reagować na informację, że produkt jest „zdrowy" przy braku szczegółowych informacji na temat wartości odżywczej (Grunert i Wills, 2007;

https://www.consumentenbond.nl/binaries/content/assets/cbhippowebsite/landingspaginas/acties/weet-wat-je-eet/consumentenonderzoek-voedselkeuzelogos-nl.pdf

[29] Lebensmittelmarkt und Ernährungspolitik 2018, Uniwersytet w Getyndze we współpracy z Zühlsdorf+Partner, styczeń 2018 (odpowiedzi twierdzące na oświadczenie „etykieta w kolorach sygnalizacji świetlnej na przodzie opakowania jest dla mnie pomocna").

Hodgkins i in., 2012). Niektórzy badacze sugerują w związku z tym, że skutecznym formatem może być system łączący zarówno elementy dyrektywne, jak i niedyrektywne (Hodgkins i in., 2012).

Innym istotnym aspektem akceptowalności jest zaufanie. Z badań wynika, że jeżeli logo jest zatwierdzone przez wiarygodną instytucję, daje konsumentom większą pewność oraz jest łatwiejsze do zaakceptowania (De la Cruz-Góngora i in., 2017).

Jeżeli chodzi o akceptowalność systemów oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania, literatura nie wskazuje żadnego lidera. Z różnych badań wynika raczej, że preferowane są różne systemy; jest tak być może ze względu na specyficzne cechy badanych etykiet lub ze względu na różnice kulturowe (Wspólne Centrum Badawcze, 2020).

Z literatury wynika, że powodem, dla którego dana etykieta obiektywnie zwiększa wiedzę konsumenta i najlepiej pomaga mu wskazać zdrowszą opcję, nie jest fakt, że taka etykieta jest najbardziej preferowaną (Ducrot i in., 2015b; Gregori i in., 2014).

Rozumienie etykiet przez konsumentów

Z literatury jasno wynika, że w warunkach eksperymentalnych umieszczenie etykiety dotyczącej wartości odżywczej na przodzie opakowania w większości przypadków pozytywnie wpływa na zdolność konsumentów do zidentyfikowania zdrowszego produktu w porównaniu z sytuacją, w której nie ma żadnej etykiety (np. Cecchini i Warin, 2016, Roseman i in., 2018, Hawley i in., 2013). Z większości badań wynika, że systemy oceny, w których wykorzystuje się kodowanie barwne, a zwłaszcza kodowanie barwne w połączeniu ze stopniowanym wskaźnikiem według przeprowadzonego niedawno międzynarodowego badania (Egnell i in., 2018c), najbardziej pomagają konsumentom w różnym wieku, o różnych statusach społeczno-ekonomicznych oraz pochodzących z różnych kręgów kulturowych w identyfikowaniu zdrowszych produktów (Wspólne Centrum Badawcze, 2020, Egnell i in., 2018a, Ducrot i in., 2015a).

Wydaje się, że w sytuacji, gdy do podjęcia decyzji o tym, jak zdrowy jest dany produkt, wykorzystywane są etykiety z kodowaniem barwnym dla poszczególnych składników odżywczych, dla konsumentów ważniejsze jest, by unikać na etykietach koloru czerwonego niż by wybierać zielony (Scarborough i in., 2015). Wydaje się, że systemy oceniające są dla konsumentów bardziej pomocne, jeżeli chodzi o oszacowanie, jak zdrowy jest dany produkt, niż systemy uproszczone (Wspólne Centrum Badawcze, 2020) oraz że są one bardziej skuteczne niż etykiety uproszczone, w sytuacji gdy konsumenci muszą porównać produkty trudne do porównania (Newman i in., 2018).

Wpływ na zachowania nabywcze

Niezależnie od szeroko zakrojonych badań oraz dowodów na to, że systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania przyczyniają się do wzrostu poziomu zrozumienia informacji o wartościach odżywczych, badania naukowe, za pomocą których faktycznie ocenia się, czy etykiety na przodzie opakowania mają wpływ na decyzje nabywcze konsumentów dotyczące żywności, są dużo rzadsze. Większość badań dotyczy sondaży lub eksperymentów, w których sprawdza się wolę dokonania zakupu w reakcji na etykietę na przodzie opakowania, a nie faktyczne zachowania nabywcze w rzeczywistych sytuacjach[30].

[30] Na podstawie metaanalizy kilku badań eksperymentalnych i badań w warunkach rzeczywistych Cecchini & Warin (2016) obliczono, że etykietowanie na przodzie opakowania spowodowałoby średni wzrost liczby osób wybierających zdrowszy wariant żywności o około 18 % (od 11 do 29 % w zależności od systemu).

Z badań, w których sprawdzano wolę nabycia, wynika, że etykiety na przodzie opakowania mogą przyczynić się do poprawy pod względem wartości odżywczej wybieranych rodzajów żywności oraz koszyków zakupów (Wspólne Centrum Badawcze, 2020). Eksperymentalne badania porównawcze dają wgląd we względną skuteczność różnych etykiet, jeżeli chodzi o zachowania nabywcze, jednak bardzo niewiele z tych badań obejmuje porównania między krajami, w których analizuje się wpływ różnic kulturowych. Ze wstępnych wyników międzynarodowego badania[31] wynika, że spośród pięciu zbadanych etykiet na przodzie opakowania[32] na poprawę w wyborze żywności przez konsumentów na rzecz zdrowszych wariantów w różnych krajach najczęściej wpływały system Nutri-Score oraz etykiety w formie sygnalizacji świetlnej, a poprawa ta była w ich przypadku największa.

Dostępnych jest tylko kilka badań w warunkach rzeczywistych dotyczących zachowań nabywczych, trudno jest natomiast uzyskać dowody dotyczące wpływu na faktyczne zachowania nabywcze (Wspólne Centrum Badawcze, 2020). Powodem może być fakt, że na decyzje nabywcze poza etykietami na przodzie opakowania wpływa bardzo dużo innych czynników, w tym cena (np. obniżka), oczekiwany smak, nawyki itp. (np. Grunert i in., 2010, Boztuğ i in., 2015). Wyniki niektórych badań w warunkach rzeczywistych potwierdzają, że oceniające systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania mogą mieć pozytywny wpływ na wybieranie produktów spożywczych o większej wartości odżywczej; systemy wykorzystujące kodowanie barwne lub kodowanie barwne w połączeniu ze stopniowanymi wskaźnikami wydają się najbardziej obiecujące (Wspólne Centrum Badawcze, 2020). Z szeregu badań wynika również, że systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania mogą mieć znaczący wpływ, jeżeli wprowadzeniu takich systemów towarzyszą kampanie uświadamiające lub informacyjne (np. Graham i in., 2017, Julia i in., 2016).

Istnieją również dowody świadczące o tym, że systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania są skuteczne, jeżeli chodzi o wspieranie „zmotywowanych", tj. świadomych kwestii zdrowotnych, konsumentów (np. Finkelstein i in., 2018, Ni Mhurchu i in., 2018). Ten rodzaj systemu etykietowania może wpływać na zachowania nabywcze w zależności od rodzaju konsumenta: etykiety oceniające wydają się bardziej skuteczne, jeżeli chodzi o hedonicznie zmotywowanych konsumentów, natomiast systemy ograniczające mogą mieć większy wpływ na konsumentów, których motywacją są kwestie zdrowotne (Hamlin, 2015, Sanjari i in., 2017).

Wydaje się, że kategoria żywności również ma wpływ na skuteczność etykiet na przodzie opakowania (Ni Mhurchu i in., 2018, Nikolova i Inman, 2014). Na przykład istnieje mniejsze prawdopodobieństwo, że konsumenci będą czytać etykiety na „niezdrowej" żywności, ponieważ kupując taką żywność, chcą sobie dogodzić i unikają zniechęcających informacji (Talati i in., 2016). Systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania również mogą wpływać na zakup w niezamierzony sposób. W niektórych badaniach zidentyfikowano zmianę w zachowaniach nabywczych ze względu na obecność etykiety na przodzie opakowania, ale bez żadnego związku z tym, jak zdrowy jest produkt według wskazania na etykiecie (Sacks i in., 2009, Hamlin, 2015, Hamlin i McNeill, 2016).

[31] Badanie FOP-ICE („Front-Of-Pack International Comparative Experimental") przeprowadzone przez konsorcjum naukowe z Uniwersytetu Paryż 13 (Francja) i Uniwersytetu Curtin (Australia). Krajowe reprezentatywne próbki pozyskane w Argentynie, Australii, Bułgarii, Danii, Francji, Hiszpanii, Kanadzie, Meksyku, Niemczech, Singapurze, Stanach Zjednoczonych Ameryki i Zjednoczonym Królestwie.

[32] System Nutri-Score, etykieta w formie sygnalizacji świetlnej, system klasyfikacji w postaci gwiazdek (Health Star Rating), symbol ostrzeżenia oraz etykieta referencyjnych wartości spożycia.

Wpływ na dietę i zdrowie

Aby bezpośrednio zmierzyć, czy systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania rzeczywiście wpływają na poprawę diety i zdrowia konsumentów, konieczne byłoby obserwowanie ich codziennych wyborów żywieniowych w dłuższym okresie oraz dokonanie oceny wpływu systemów oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania na zdrowie w badaniu randomizowanym z grupą kontrolną na przestrzeni lat. Biorąc pod uwagę trudność w zorganizowaniu takich badań oraz udowodnieniu związku przyczynowego, nie istnieje wystarczająco dużo dowodów empirycznych, by wyciągnąć wnioski na temat wpływu zastosowania etykiety na przodzie opakowania na to, jak zdrowa jest dieta, oraz na zdrowie jako takie (Cecchini i Warin, 2016, Hersey i in., 2013, Crocket i in., 2018).

Badacze wykorzystują natomiast podejścia modelujące do celów ekstrapolacji wpływu pod względem zachowań nabywczych na dietę i ogólne wyniki zdrowotne związane z dietą (Wspólne Centrum Badawcze, 2020). W modelowanych scenariuszach zastąpienia powszechnie spożywanej żywności zdrowszą żywnością identyfikowaną dzięki oceniającym etykietom na przodzie opakowania (na podstawie modelów profilowania żywieniowego) wskazano potencjalne ograniczenia ilości przyjmowanych kalorii i składników odżywczych (np. Amcoff i in., 2015; Roodenburg i in., 2013; Cecchini i Warin, 2016).

Niektóre badania nad związkami między jakością diety (ochotników) a chorobami związanymi z odżywianiem wskazują, że jakość diety oceniana za pomocą indeksu żywieniowego leżącego u podstaw systemu Nutri-Score jest powiązana z niższym ryzykiem zachorowania na choroby układu krążenia (Adriouch i in., 2016 i 2017), raka (Deschasaux i in., 2018) oraz nadwagę (Julia i in., 2015). Z innego badania, które dotyczyło pięciu różnych etykiet na przodzie opakowania, wynika, że oznaczenia wartości odżywczej na przodzie opakowania mogą przyczynić się do zmniejszenia śmiertelności na niezakaźne choroby dietozależne, a skutki zależą od rodzaju badanej etykiety, przy czym wydaje się, że etykieta Nutri-Score jest najbardziej skuteczna (Egnell i in., 2019).

W literaturze wskazano również pewne potencjalne niezamierzone skutki etykietowania dla diety. Na przykład postrzeganie danej żywności jako zdrowej może zwiększyć spożycie tej żywności ze względu na mniejsze poczucie winy (Chandon i Wansink, 2007), a także jeśli na etykiecie na przodzie opakowania nie zostanie zasygnalizowana ograniczona zdrowotność danej żywności, może to skutkować spożywaniem zbyt dużych porcji (Egnell i in., 2018b).

Inne skutki dla konsumenta

Badania wykazały, że systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania mogą zwiększyć skłonność konsumentów do płacenia za zdrowsze produkty (Wspólne Centrum Badawcze, 2020). Według Crosetto i in. (2018) ulepszenia koszyka zakupowego pod względem wartości odżywczych w przypadku zakupów produktów oznaczonych jako zdrowsze mogą wiązać się z kosztami ekonomicznymi, ale wydawało się, że gospodarstwa domowe o niskich dochodach w mniejszym stopniu odczuwały skutki kosztów ulepszeń wartości odżywczych koszyka zakupowego.

Kolejnymi aspektami do rozważenia są dezorientacja konsumentów i utrata zaufania. Z przeglądów literatury wynika, w jakim stopniu dezorientacja konsumentów w zakresie systemów etykietowania stanowi poważną przeszkodę w ich przyjęciu i skutecznym stosowaniu (Cowburn i Stockley, 2005; Grunert i Wills, 2007). Dezorientacja konsumentów może wzrosnąć ze względu na współistnienie na rynku różnych formatów etykiet na przodzie opakowania (Harbaugh i in., 2011; Draper i in., 2013; Malam i in., 2009). Dezorientacja może

również wynikać z faktu, że w dobrowolnych systemach nie wymaga się etykiet na przodzie opakowania na wszystkich opakowaniach, co może wpływać na wybieranie przez konsumentów produktów z etykietami na przodzie opakowania, które to produkty są równie zdrowe lub potencjalnie mniej zdrowe niż produkty bez takich etykiet (Talati i in., 2016). Z badań wynika również, że konsumenci tracą zaufanie i stają się podejrzliwi w stosunku do etykiety, w przypadku gdy produkt „niezdrowy" jest przedstawiany na etykiecie na przodzie opakowania jako produkt o stosunkowo dużych właściwościach odżywczych (Harbaugh i in., 2011).

7. WPŁYW NA PODMIOTY PROWADZĄCE PRZEDSIĘBIORSTWA SPOŻYWCZE ORAZ NA RYNEK WEWNĘTRZNY

Systemy etykietowania na przodzie opakowania mogą w różny sposób wpływać na producentów żywności i ogólnie na dostawców żywności. Wprowadzenie etykiet na przodzie opakowania może stanowić zachętę dla przedsiębiorstw do zmiany składu istniejących i do pracowania nowych produktów w celu uzyskania (bardziej) korzystnej klasyfikacji etykiet na przodzie opakowania. Inne kwestie związane z etykietami na przodzie opakowania, w tym potencjalne bariery dla swobodnego obiegu produktów spożywczych na rynku wewnętrznym, również są istotne dla dostawców żywności.

Wpływ na zachowanie dostawców, w tym na zmianę składu i innowacje

Jeśli systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania mogą mieć wpływ na wybory konsumentów, stanowi to dla producentów zachętę do dostosowania składu odżywczego ich produktów do wymogów, które należy spełnić w celu uzyskania (bardziej) korzystnej klasyfikacji. Istnieją dowody na to, że etykiety na przodzie opakowania rzeczywiście mają wpływ na skład produktu. Na przykład przyjęcie w Niderlandach logo „Wiem, co wybieram" (Vyth i in., 2010), symbolu „Health Check Program"[33] w Kanadzie (Dummer i in., 2012) oraz klasyfikacji w postaci gwiazdek („Health Star Rating") w Nowej Zelandii (Ni Mhurchu i in., 2017) przyniosło poprawę profilu żywieniowego produktów spożywczych na rynku. Te dowody zmiany składu/innowacji są jednak w dużej mierze oparte na własnych danych zgłaszanych przez zainteresowane podmioty. Badania naukowe na temat wpływu etykiet na przodzie opakowania na opracowywanie zdrowszych produktów są nieliczne, chociaż istnieją pewne dowody dotyczące roli, jaką mogą odgrywać dobrowolne etykiety na przodzie opakowania w tworzeniu rynku bardziej zdrowych produktów (np. badanie przeprowadzone przez Liu i in. (2015) dotyczące gotowych do spożycia płatków zbożowych). Zgłoszone potencjalne ryzyko związane z odpowiedzią producentów na systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania jest takie, że zmiana składu następuje jedynie w odniesieniu do składników odżywczych objętych systemem oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania (Vyth i in., 2010; Carter i in., 2013). Należy również zwrócić uwagę na potencjalne składniki zastępcze, aby każda zrealizowana zmiana składu mogła również przynieść rzeczywiste korzyści dla zdrowia publicznego[34].

Zmiana składu może mieć wpływ na smak i inne cechy produktów, co mogłoby prowadzić do zmniejszenia popytu i w związku z tym zniwelować potencjalne korzyści przedsiębiorstw płynące z lepszej klasyfikacji w systemie oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania. Przy zmianie składu lub wprowadzaniu innowacji żywnościowych producenci

[33] Program zakończony w 2014 r.

[34] „Transfatty acids in Europe: where do we stand?" [„Kwasy tłuszczowe trans w Europie: aktualna sytuacja"], sprawozdanie naukowo-polityczne JRC, 2014.

będą zatem w sposób strategiczny oceniać korzyści zróżnicowania produktów w oparciu o wartości odżywcze (Van Camp i in., 2012).

Nawet jeśli jednak producenci zdecydują się nie zmieniać składu swoich produktów lub nie są w stanie tego zrobić ze względu na specyficzny skład produktu lub normy dotyczące produktu[35], nadal mogą zdecydować się na stosowanie dobrowolnej etykiety na przodzie opakowania, na przykład mając na względzie przejrzystość. Strategię tę mogą również wybrać sprzedawcy detaliczni (Machleit i Mantel, 2001), chcąc, aby klienci pozytywnie odbierali dbałość sprzedawców detalicznych o ich zdrowie (Newman i in., 2014). Etykietowanie na przodzie opakowania może również umożliwić sprzedawcom detalicznym lepsze odróżnienie produktów własnej marki (sprzedawanych pod nazwą marki sprzedawcy detalicznego) od marek krajowych. Jak wykazano w badaniu przeprowadzonym przez Van Camp i in. (2012) w Zjednoczonym Królestwie, produkty własnej marki były najczęściej oznaczane etykietami na przodzie opakowania.

Wpływ na MŚP

W szczególności dla MŚP istotnymi barierami w stosowaniu etykiet na przodzie opakowania mogą być potencjalne opłaty lub procedury certyfikacji. W związku z tym niektóre systemy są specjalnie opracowane w celu zachęcenia MŚP do ich przyjmowania (nieodpłatność, brak certyfikacji, dane udostępniane w celu przeprowadzenia obliczeń punktacji itp.). Dla MŚP zmiana składu produktów może być trudniejsza niż dla większych przedsiębiorstw ze względu na mniejsze zasoby finansowe lub kadrowe, chociaż należy zauważyć, że ciągłe doskonalenie produktu jest tylko częściowo związane z etykietami na przodzie opakowania i tylko częściowo mają one na nie wpływ. Jeśli chodzi o pozytywne logo (np. logo Keyhole, logo „Wiem, co wybieram"), mniejsi producenci zgłaszają, że doceniają wpływ, jaki dobrze znane logo może mieć na ich własne, mniej znane marki oraz na podnoszenie jakości i promowanie zdrowego wizerunku[36] ich produktów.

Wpływ na rynek wewnętrzny

W art. 35 rozporządzenia w sprawie informacji o żywności przewidziano – jako jeden z wymogów w odniesieniu do systemów oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania opracowywanych przez państwa członkowskie lub podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze – że stosowanie tych systemów nie może stwarzać przeszkód[37] dla swobodnego przepływu towarów na rynku wewnętrznym UE. Ta sama zasada ma zastosowanie do systemów oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania podlegających innym przepisom wykonawczym (zob. sekcja 3.2)[38].

Niektórzy producenci żywności argumentują, że systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania zalecane przez niektóre państwa członkowskie mogą mieć wpływ na

[35] Może to na przykład mieć miejsce w przypadku niektórych produktów rolnych lub środków spożywczych, którym przyznano oznaczenie geograficzne na podstawie prawa Unii Europejskiej (oznaczenie geograficzne obejmuje chronione oznaczenie geograficzne (ChOG) oraz chronioną nazwę pochodzenia (ChNP) – dwa systemy jakości służące ochronie nazwy produktów pochodzących ze szczególnego regionu i wytwarzanych w szczególnym tradycyjnym procesie produkcji określonym w specyfikacji produktu).

[36] Analiza przykładów Keyhole, programu Choices, brytyjskiego systemu przedstawiania wartości odżywczej na przodzie opakowania i systemu Nutri-Score przeprowadzona przez zewnętrznego wykonawcę w kontekście przeglądu rozporządzenia (WE) nr 1924/2006.

[37] Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem „przeszkodę" należy rozumieć jako te mające zastosowanie w państwach członkowskich przepisy handlowe, które mogą utrudniać – bezpośrednio lub pośrednio, rzeczywiście lub potencjalnie – handel wewnątrzunijny.

[38] Art. 34–35 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej stanowią, że zakazane są środki krajowe mogące utrudniać handel wewnątrzunijny.

sprzedaż konkretnych produktów przywożonych z innych państw członkowskich lub że niektóre systemy – chociaż są dobrowolne – mogą *de facto* stać się obowiązkowe ze względu na presję na producentów żywności, aby stosowali zalecaną etykietę. W tym kontekście otrzymano w 2013 r. oficjalne skargi od podmiotów gospodarczych przeciwko systemowi opartemu na sygnalizacji świetlnej w Zjednoczonym Królestwie. Jak dotąd Komisja Europejska nie otrzymała żadnych innych skarg lub danych dotyczących potencjalnego wpływu systemów oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania na rynek wewnętrzny.

Fakt, że system oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania jest zalecany przez państwo członkowskie, może spowodować oczekiwania konsumentów, że produkty żywnościowe wprowadzane do obrotu w tym kraju, w tym te pochodzące z innych krajów, powinny być etykietowane według oficjalnego systemu. Może to oznaczać, że przeciętny konsument preferuje produkty etykietowane według oficjalnego systemu w porównaniu z produktami, które nie są etykietowane lub są oznakowane innymi istniejącymi etykietami – to może wymuszać na unijnych podmiotach prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze etykietowanie wszystkich produktów obecnych na danym rynku krajowym według oficjalnego systemu promowanego przez państwo członkowskie.

Na tyle, na ile można to stwierdzić, w literaturze nie ma wzmianek o wpływie etykiet na przodzie opakowania wprowadzonych na rynku unijnym na handel między państwami członkowskimi lub o wpływie na sprzedaż produktów przywożonych. Badania dotyczące wpływu wprowadzenia etykiet na przodzie opakowania na decyzje nabywcze skupiają się raczej na wpływie na właściwości odżywcze nabywanej żywności niż na wpływie na sprzedaż konkretnych (przywożonych) produktów.

Ponadto potencjalny wpływ mógłby być spowodowany tym, że różne państwa członkowskie zalecają różne systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania, co może skutkować dodatkowymi kosztami etykietowania dla podmiotów prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze, jeśli chcą one stosować zalecaną etykietę i muszą zmienić opakowanie w zależności od danego rynku krajowego.

Na podstawie dostępnych informacji i badań oraz biorąc pod uwagę trudności w gromadzeniu danych na temat jakiegokolwiek długoterminowego wpływu stosunkowo niedawno opracowanych systemów, dowody na to, że zalecenia państw członkowskich dotyczące stosowania określonego systemu oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania mogą utrudniać swobodny obrót produktami spożywczymi – lub mogą go nie utrudniać – są jak dotąd ograniczone i niejednoznaczne.

8. STANOWISKA I PUNKTY WIDZENIA

1.7. Rada, Parlament Europejski i Komitet Regionów

W konkluzjach[39] przyjętych w dniu 6 czerwca 2017 r. Rada wzywa państwa członkowskie i Komisję do zachęcania do dobrowolnego etykietowania żywności zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu nr 1169/2011, w szczególności w jego art. 35 ust. 1, wspierającego wszystkich konsumentów, zwłaszcza tych z grup o niższym statusie społeczno-ekonomicznym, w podejmowaniu zdrowych wyborów i do promowania kampanii edukacyjnych i informacyjnych mających na celu zwiększenie zrozumienia przez konsumentów informacji o żywności, w tym etykietowania dotyczącego wartości odżywczej.

[39] Konkluzje Rady w sprawie przyczynienia się do powstrzymania wzrostu nadwagi i otyłości u dzieci (2017), Dz.U. C 205 z 29.6.2017, s. 46.

W konkluzjach[40] przyjętych w dniu 22 czerwca 2018 r. Rada zwraca się do Komisji, by nadal priorytetowo traktowała zdrowie publiczne, a w szczególności zajmowała się kwestiami o znaczeniu transgranicznym, takimi jak m.in. etykietowanie żywności, przy czym ostatecznym celem ma być poprawa efektów zdrowotnych w UE.

Od czasu przyjęcia rozporządzenia w sprawie informacji o żywności nie przyjęto żadnej konkretnej rezolucji Parlamentu Europejskiego w sprawie etykietowania na przodzie opakowania.

W opinii[41] przyjętej dnia 4 lipca 2018 r. Europejski Komitet Regionów „[w]zywa Komisję Europejską do zaproponowania, po zapoznaniu się z istniejącymi systemami znakowania żywności, jednolitego unijnego systemu znakowania za pomocą koloru, w którym kolory byłyby stosowane na podstawie stugramowych jednostek produktów, na przedniej części opakowania na terenie całej UE. W tym systemie konsumenci otrzymywaliby jasne informacje na temat zawartości cukru, soli i tłuszczu, co sprzyjałoby zdrowszym nawykom żywieniowym".

1.8. Eksperci państw członkowskich UE z właściwych organów krajowych

Na etapie przygotowań do niniejszego sprawozdania w 2018 r. zorganizowano wspólne spotkania między ekspertami państw członkowskich z właściwych organów krajowych, zainteresowanymi stronami i Komisją w celu wymiany informacji na temat zagadnień objętych sprawozdaniem i gromadzenia danych/informacji[42].

Eksperci z kilku unijnych właściwych organów krajowych opowiadali się za uproszczonymi systemami oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania dostarczającymi informacji na temat poszczególnych składników odżywczych na podstawie rozmiarów porcji, bez oceny żywności, oraz obawiają się, że w ramach oceniających systemów oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania niektóre tradycyjne produkty i specjalności regionalne (np. sery, oleje jadalne, produkty mięsne) mogą być oznaczane etykietami, które zniechęcają konsumentów do zakupu. Eksperci z niektórych unijnych właściwych organów krajowych, w tym z państw, w których funkcjonują już oceniające etykiety, opowiadali się za systemami oceniającymi, argumentując, że takie systemy pomagają konsumentom dokonywać zdrowych wyborów żywieniowych. Eksperci z innych właściwych organów krajowych nie wyrazili żadnych szczególnych preferencji dotyczących uproszczonych lub oceniających systemów oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania.

Eksperci z wielu unijnych właściwych organów krajowych wyraźnie opowiedzieli się za harmonizacją etykietowania dotyczącego wartości odżywczej na przodzie opakowania w całej UE, podkreślając, że mnogość systemów w całej UE jest dezorientująca dla konsumenta i może prowadzić do fragmentacji rynku. Ogólnie większość ekspertów z państw członkowskich zgodziła się, że każdy system powinien opierać się na szeroko zakrojonych badaniach naukowych z udokumentowanymi dowodami na to, że konsumenci rozumieją cel systemu, z uwzględnieniem różnych grup społeczno-gospodarczych.

[40] Konkluzje Rady – Zdrowe żywienie dzieci: zdrowa przyszłość Europy (2018), Dz.U. C 232 z 3.7.2018, s. 1.

[41] Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Zachęty ze strony samorządu lokalnego i regionalnego mające na celu promowanie zdrowego i zrównoważonego odżywiania się (2018), Dz.U. C 387 z 25.10.2018, s. 21.

[42] Podsumowanie spotkań z dnia 23 kwietnia, 22 czerwca i 22 października 2018 r. dostępne na stronie internetowej https://ec.europa.eu/food/expert-groups/ag-ap/adv-grp_fchaph/wg_2018_en.

W 2014 r. przedstawiciele rządów UE uzgodnili na szczeblu unijnym dobrowolny Plan działania UE w sprawie otyłości u dzieci na lata 2014–2020[43] odnoszący się do opracowania dobrowolnych systemów etykietowania żywności, które są łatwe do zrozumienia dla konsumentów.

1.9. Zainteresowane strony

Przedstawiciele konsumentów i stowarzyszenia w obszarze zdrowia publicznego uważają, że etykietowanie dotyczące wartości odżywczej na przodzie opakowania może odgrywać kluczową rolę w pomaganiu konsumentom w dokonywaniu bardziej świadomych i zdrowszych wyborów żywieniowych. W czasie negocjacji dotyczących rozporządzenia w sprawie informacji o żywności wspierali oni wprowadzenie zharmonizowanego obowiązkowego unijnego systemu oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania. Nadal opowiadają się oni za wspólnym podejściem do etykietowania dotyczącego wartości odżywczej na przodzie opakowania oraz za etykietowaniem dotyczącym wartości odżywczej na przodzie opakowania przy użyciu kodowania barwnego[44]; przedstawiciele konsumentów popierają w szczególności system Nutri-Score[45]. Stanowisko stowarzyszeń dietetyków w kwestii systemów kodowania barwnego jest podobne; opowiadają się oni również za jednolitym, solidnym systemem etykietowania w całej UE[46].

W 2008 r. podczas negocjacji dotyczących rozporządzenia w sprawie informacji o żywności europejski przemysł spożywczy opowiadał się za dobrowolnymi informacjami na przodzie opakowania oraz za systemem wskazanego dziennego spożycia (obecnie: referencyjnych wartości spożycia). Wiele sektorów wyrażało w szczególności sprzeciw wobec systemu sygnalizacji świetlnej na przodzie opakowania, podkreślając, że system taki mógłby dezorientować konsumenta co do znaczenia kolorów oraz że jest zbyt osądzający[47]. Obecnie niektóre sektory z tych samych powodów nadal sprzeciwiają się systemom kodowania barwnego, w szczególności sektory zajmujące się produktami spożywczymi, których skład można zmienić jedynie w niewielkim stopniu (o ile w ogóle) w celu uniknięcia niekorzystnej etykiety (np. produkty mięsne). Niektóre inne przedsiębiorstwa żywnościowe zmieniły swoje stanowisko na temat systemów kodowania barwnego i stosują etykiety kodowane barwnie (wskazujące konkretne składniki odżywcze lub wskaźniki zbiorcze). Również niektórzy sprzedawcy detaliczni w całej UE stosują obecnie różne systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania, w tym systemy kodowania barwnego.

Unijni rolnicy i ich spółdzielnie uważają, że dostarczanie informacji o wartości odżywczej umożliwia konsumentom przyjęcie zdrowszej i bardziej zrównoważonej diety. Są oni jednak przeciwni systemom kodowania barwnego, które skupiają się wyłącznie na negatywnych składnikach odżywczych, ponieważ uważają, że doprowadziłoby to do pomijania ogólnego wkładu żywieniowego produktów rolnych, które są bogate w istotne składniki odżywcze[48].

---

[43] Plan działania UE w sprawie otyłości u dzieci na lata 2014–2020, Bruksela, Komisja Europejska, zaktualizowany w lipcu 2014 r. Dokument dostępny na stronie https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/nutrition_physical_activity/docs/childhoodobesity_actionplan_2014_2020_en.pdf

[44] https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2017-141_the_time_is_ripe_for_simplified_front-of-pack_labelling_statement.pdf

[45] oraz http://www.beuc.eu/publications/new-european-commission-%E2%80%93-what-consumers-expect-over-next-five-years/html

[46] Informacje przedstawione przez EFAD dnia 14 czerwca 2018 r.

[47] Streszczenie wyników konsultacji: „Znakowanie: konkurencyjność, informacje dla konsumentów i lepsze przepisy dla UE", Komisja Europejska, grudzień 2006 r. (https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/labelling-nutrition_better-reg_cons-summary.pdf)

[48] Informacje dostarczone przez Copa-Cogeca dnia 6 lipca 2018 r.

Obawiają się oni, że takie systemy skutkowałyby negatywnym wyróżnianiem niektórych produktów rolnych, których składu nie da się łatwo zmienić ze względu na ich składniki lub tradycję ich przyrządzania.

Wiele zainteresowanych stron opowiada się za zharmonizowanym podejściem do etykietowania dotyczącego wartości odżywczej na przodzie opakowania w całej UE, a większość zainteresowanych stron zgadza się, że każdy system oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania powinien opierać się na informacjach naukowych i dowodach.

Dnia 8 maja 2019 r. zarejestrowano europejską inicjatywę obywatelską[49] „PRO-NUTRISCORE" wzywającą Komisję do „wprowadzenia uproszczonego etykietowania Nutri-Score na produktach spożywczych"[50].

1.10. Organizacje międzynarodowe

W sprawozdaniu Komisji WHO ds. Rozwiązania Problemu Otyłości u Dzieci z marca 2016 r.[51] zaleca się „wdrożenie interpretacyjnego etykietowania na przodzie opakowania, któremu towarzyszy edukacja społeczeństwa". W jej planie wdrażania z 2017 r. zaleca się ponadto „przyjęcie lub w razie potrzeby opracowanie obowiązkowego interpretacyjnego systemu etykietowania na przodzie opakowania na podstawie najlepszych dostępnych dowodów w celu określenia poziomu zdrowotności żywności i napojów". W maju 2019 r. WHO opublikowała projekt dokumentu „Guiding principles and framework manual for front-of-pack labelling for promoting healthy diets" [„Zasady przewodnie i podręcznik ramowy dotyczący etykietowania na przodzie opakowania w celu propagowania zdrowej diety"][52].

W planie działania w dziedzinie żywności i żywienia na lata 2015–2020 Biuro Regionalne WHO dla Europy wzywa kraje do „zwiększenia etykietowania przyjaznego dla konsumentów poprzez ustanowienie łatwo zrozumiałych lub możliwych do interpretacji etykiet na przodzie opakowania, które pomagają konsumentom zidentyfikować zdrowsze warianty". W sprawozdaniu z października 2018 r. Biuro Regionalne WHO dla Europy podkreśla ponadto, że systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania, które zawierają krytyczne osądy na temat niezdrowego działania produktu i mogą również zwracać uwagę na wybory „lepsze dla ciebie", wydają się bardziej skuteczne, oraz że inicjatywy edukacji publicznej są ważne dla poprawy świadomości i zrozumienia[53].

W aktualizacji dotyczącej otyłości z 2017 r.[54] Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) podkreśla, że etykietowanie na przodzie opakowania może pomóc społeczeństwu w dokonywaniu zdrowszych wyborów żywieniowych i zmotywować producentów żywności do zmiany składu produktów.

[49] https://europa.eu/citizens-initiative/home_en

[50] Wycofana w kwietniu 2020 r.

[51] http://www.who.int/end-childhood-obesity/en/

[52] https://www.who.int/nutrition/publications/policies/guidingprinciples-labelling-promoting-healthydiet/en/

[53] „What is the evidence on the policy specifications, development processes and effectiveness of existing front-of-pack food labelling policies in the WHO European Region?" [„Dowody dotyczące specyfikacji politycznych, procesów rozwoju oraz skuteczności obowiązujących strategii etykietowania na przodzie opakowania w regionie europejskim WHO"], Kopenhaga, Biuro Regionalne WHO dla Europy, Kelly, B., Jewell, J., 2018 (Health Evidence Network (HEN) synthesis report 61).

[54] www.oecd.org/health/obesity-update.htm

9. PODSUMOWANIE

Dzięki stosowaniu etykietowania dotyczącego wartości odżywczej na przodzie opakowania konsumenci od razu uzyskują informacje żywieniowe ułatwiające im dokonywanie wyborów żywieniowych. Coraz częściej uważa się, że tego typu etykietowanie wspiera strategie na rzecz zapobiegania niezakaźnym chorobom dietozależnym.

Zgodnie z obowiązującymi obecnie przepisami i wymogami prawa Unii informacje żywieniowe można przedstawiać na przodzie opakowania na zasadzie dobrowolności. Instytucje publiczne, organizacje pozarządowe działające w sektorze zdrowia oraz podmioty sektora prywatnego opracowały **zróżnicowane systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania**. **Większość obowiązujących systemów to systemy oceniające (interpretacyjne), opierające się na modelach profilowania żywieniowego**, niezależnie od tego, czy w systemach tych wyszczególnia się poszczególne składniki odżywcze, czy stosuje się wskaźniki zbiorcze.

Wyniki badań, które przeanalizowano na potrzeby niniejszego sprawozdania, **potwierdzają, że systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania mogą ułatwiać konsumentom dokonywanie świadomych wyborów żywieniowych**. Większość konsumentów deklaruje, że etykiety umieszczane na przodzie opakowania są pomocne i że czyta je podczas dokonywania zakupu, chociaż odsetek konsumentów, którzy faktycznie tak postępują, jest mniejszy. Z badań wynika, że w większości przypadków konsumentom łatwiej jest wybrać zdrowszy produkt spożywczy, jeżeli na przodzie opakowania umieszczona jest etykieta, niż w przypadku braku etykiety, a informacje podane na takich etykietach są bardziej **zrozumiałe** dla konsumentów, jeżeli użyto kodowania barwnego, a w szczególności jeżeli kolorom towarzyszy wskaźnik zbiorczy.

Jeżeli chodzi o wpływ na **zachowania nabywcze**, wyniki badań doświadczalnych dotyczących intencji zakupowych wśród konsumentów wskazują, że etykiety umieszczane na przodzie opakowania – szczególnie te, w których zastosowano kodowanie barwne – mogą sprawić, że w wózkach sklepowych znajdzie się więcej zdrowych produktów spożywczych. Trudno jest uzyskać dowody z badań pokazujących faktyczne zachowanie kupujących (podczas zakupów) i dotyczących wpływu na takie zachowanie, gdyż podejmowane na bieżąco decyzje dotyczące zakupów zależą od wielu czynników. Wyniki niektórych badań potwierdzają, że oceniające systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania wykorzystujące kodowanie barwne lub kodowanie za pomocą kolorów w połączeniu ze stopniowanymi wskaźnikami faktycznie mogą mieć pozytywny wpływ pod względem wartości odżywczej wybieranych produktów spożywczych. Szereg innych badań wskazuje również, że system oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania może mieć znaczący wpływ, jeżeli wprowadzeniu takiego systemu towarzyszą kampanie uświadamiające lub informacyjne.

W kwestii potencjalnego wpływu etykiet umieszczanych na przodzie opakowania na **dietę i zdrowie** konsumentów nie ma wystarczających dowodów empirycznych, które pozwoliłyby na sformułowanie wniosków, ale badania modelowe wskazują na pozytywny wpływ etykiet, w szczególności etykiet oceniających.

Jeżeli chodzi o potencjalny wpływ systemów oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania na zmianę składu produktów spożywczych, kilka badań opierających się w dużej mierze na samodzielnie zgłaszanych danych wskazuje na **zmianę składu** produktów spożywczych, która ma mieć związek z oceniającymi etykietami umieszczanymi na przodzie opakowania, choć należy zauważyć, że zmiana składu niektórych rolnych produktów spożywczych nie jest łatwa ze względu na ich składniki lub tradycję ich wytwarzania.

Jeśli chodzi o potencjalny wpływ na **rynek wewnętrzny**, na tym etapie nie ma jednoznacznych dowodów opartych na dotychczasowym doświadczeniu, wskazujących, czy określone systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania zalecane przez państwa członkowskie lub wdrażane dobrowolnie przez podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze mogą utrudniać swobodny przepływ produktów na rynku UE, czy też go nie utrudniają. Rekomendowanie przez dane państwo członkowskie konkretnego systemu oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania może oznaczać preferowanie przez konsumentów produktów etykietowanych według oficjalnego systemu oraz może wymuszać na unijnych podmiotach prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze etykietowanie wszystkich produktów obecnych na danym rynku krajowym według oficjalnie promowanego systemu. Stosowanie odmiennych systemów oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania na rynku wewnętrznym może generować określone koszty oraz skutkować dezorientacją i brakiem zaufania wśród konsumentów.

Opinie na temat systemów oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania – oraz kwestii ich regulowania (lub braku regulowania) – są różne w poszczególnych państwach członkowskich i grupach zainteresowanych stron, przy czym eksperci z niektórych państw członkowskich, organizacji konsumenckich, organizacji pozarządowych działających w sektorze zdrowia i niektórych sektorach przemysłu opowiadają się za systemami oceniającymi właściwości odżywcze produktów, natomiast eksperci z kilku państw członkowskich i części przemysłu preferują systemy upraszczające (nieinterpretacyjne). Eksperci z wielu państw członkowskich UE i zainteresowane strony opowiadają się za wspólnym podejściem zharmonizowanym, twierdząc, że współwystępowanie na rynku UE różnych systemów oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania może skutkować fragmentacją rynku i dezorientacją konsumentów.

W niniejszym sprawozdaniu przedstawiono główne kwestie, które należy rozważyć, jeżeli chodzi o etykietowanie dotyczące wartości odżywczej na przodzie opakowania. Jedna z takich kwestii dotyczy modeli profilowania żywieniowego, na których opiera się większość systemów oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania. Koncepcję profilowania żywieniowego wykorzystuje się również w przepisach prawa Unii mających zastosowanie do oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności. W dokumencie roboczym służb Komisji dotyczącym oceny rozporządzenia w sprawie oświadczeń[55] stwierdza się, że cel szczegółowy, który jest realizowany poprzez określenie profili żywieniowych, jest nadal istotny i konieczny do ochrony konsumentów, ponieważ ogranicza stosowanie oświadczeń dotyczących żywności o wysokiej zawartości tłuszczu, cukru i soli, zgodnie z wymogami zawartymi w przepisach.

Mając na uwadze **silny związek między profilowaniem żywieniowym a etykietowaniem dotyczącym wartości odżywczej na przodzie opakowania**, można stwierdzić, że prawdopodobnie wystąpią synergie, jeśli oba te tematy będzie się rozpatrywać łącznie.

W Europejskim Zielonym Ładzie[56] przyjętym przez Komisję w dniu 11 grudnia 2019 r. zapowiedziano, że w ramach **strategii „od pola do stołu”[57]** zostaną zaproponowane działania mające pomóc konsumentom w wyborze zdrowych i zrównoważonych sposobów odżywiania. Komisja zbada w szczególności nowe sposoby lepszego informowania konsumentów o wartości odżywczej żywności.

[55] SWD(2020) 95.
[56] https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_pl
[57] COM(2020) 381.

Biorąc pod uwagę ten priorytet polityczny, powyższe elementy oraz to, że systemy oznaczania wartości odżywczych na przodzie opakowania mogą pomóc konsumentom w dokonywaniu świadomych wyborów żywieniowych, odpowiednim krokiem wydaje się wprowadzenie zharmonizowanego obowiązkowego etykietowania dotyczącego wartości odżywczej na przodzie opakowania na szczeblu UE. Komisja w odpowiednim czasie przygotuje wniosek ustawodawczy zgodny z celami strategii „od pola do stołu” oraz z zasadami lepszego stanowienia prawa.

BIBLIOGRAFIA

Adriouch, S., Julia, C., Kesse-Guyot, E., Méjean, C., Ducrot, P., Péneau, S., … Fezeu, L. K. L. K. (2016). Prospective association between a dietary quality index based on a nutrient profiling system and cardiovascular disease risk. European Journal of Preventive Cardiology, 23(15), 1669–1676

Adriouch, S., Julia, C., Kesse-Guyot, E., Ducrot, P., Péneau, S., Méjean, C., … Fezeu, L. K. K. (2017). Association between a dietary quality index based on the food standard agency nutrient profiling system and cardiovascular disease risk among French adults. International Journal of Cardiology, 234, 22–27.

Amcoff et al. (2015) Livsmedelsverket 2015a Choosing foods with the Keyhole logo– effect on nutrient intake Amcoff, E., Konde, Å. B., Jansson, A., & Sanner Färnstrand, J. (2015). Byta till Nyckelhålet - så påverkar det näringsintaget. Uppsala. Retrieved from http://www.livsmedelsverket.se/globalassets/rapporter/2015/nyckelhalets-effekt-pa-naringsintaget-2015.pdf

Babio, N., Vicent, P., López, L., Benito, A., Basulto, J., Salas-Salvadó, J., … Salas-Salvado, J. (2014). Adolescents' ability to select healthy food using two different front-of-pack food labels: a cross-over study. Public Health Nutrition, 17(6), 1403–1409.

Becker et al. (2015). Front of pack labels enhance attention to nutrition information in novel and commercial brands. Food Policy, 56, 76–86

Campos, S., J. Doxey, and D. Hammond, Nutrition labels on pre-packaged foods: a systematic review. Public Health Nutr, 2011. 14(8): p. 1496-506.

Carter, O. B. J., Mills, B. W., Lloyd, E., & Phan, T. (2013). An independent audit of the Australian food industry's voluntary front-of-pack nutrition labelling scheme for energy-dense nutrition-poor foods. European Journal of Clinical Nutrition, 67(1), 31–35.

Cecchini, M. and Warin, L. (2016). Impact of food labelling systems on food choices and eating behaviours: A systematic review and meta-analysis of randomized studies. Obesity Reviews, 17(3), 201-210

Chandon, P., & Wansink, B. (2007). The Biasing Health Halos of Fast-Food Restaurant Health Claims: Lower Calorie Estimates and Higher Side-Dish Consumption Intentions. Journal of Consumer Research, 34(3), 301-314.

Cowburn, G. and Stockley, L. (2005). Consumer understanding and use of nutrition labelling: a systematic review. Public Health Nutrition, 8(1), 21–28.

Crosetto, P., Lacroix, A. M., Muller, L., Ruffieux, B. (2018). Nutritional and economic impact of 5 alternative front-of-pack nutritional labels: experimental evidence. Working Paper GAEL, 11. 40 p.

De la Cruz-Góngora, V., Torres, P., Contreras-Manzano, A., Jáuregui de la Mota, A., Mundo-Rosas, V., Villalpando, S., … Rodriguez-Oliveros, G. (2017). Understanding and acceptability by Hispanic consumers of four front-of-pack food labels. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 14(1).

Deschasaux, M., Huybrechts, I., Murphy, N., Julia, C., Hercberg, S., Srour, B., … Touvier, M. (2018). Nutritional quality of food as represented by the FSAm-NPS nutrient profiling system underlying the Nutri-Score label and cancer risk in Europe: Results from the EPIC prospective cohort study. PLoS Med, 15(9), e1002651.

Draper, A. K. K., Adamson, A. J. J., Clegg, S., Malam, S., Rigg, M., & Duncan, S. (2013). Front-of-pack nutrition labelling: are multiple formats a problem for consumers? European Journal of Public Health, 23(3), 517–521.

Ducrot, P., Méjean, C., Julia, C., Kesse-Guyot, E., Touvier, M., Fezeu, L., … Peneau, S. (2015a). Effectiveness of Front-Of-Pack Nutrition Labels in French Adults: Results from the NutriNet-Sante Cohort Study. Plos One, 10(10). https://doi.org/10.1371/journal.pone.0140898

Ducrot, P., Méjean, C., Julia, C., Kesse-Guyot, E., Touvier, M., Fezeu, L. K. K., … Péneau, S. (2015b). Objective Understanding of Front-of-Package Nutrition Labels among Nutritionally At-Risk Individuals. Nutrients, 7(8), 7106–7125.

Dummer, J. (2012). Sodium reduction in Canadian food products with the health check program. Canadian Journal of Dietetic Practice {&} Research, 73(1), e227-232.

Egnell, M., Ducrot, P., Touvier, M., Allès, B., Hercberg, S., Kesse-Guyot, E., & Julia, C. (2018a). Objective understanding of Nutri-Score Front-Of-Package nutrition label according to individual characteristics of subjects: Comparisons with other format labels. PLOS ONE, 13(8), 1–16.

Egnell, M., Kesse-Guyot, E., Galan, P., Touvier, M., Rayner, M., Jewell, J., … Julia, C. (2018b). Impact of front-of-pack nutrition labels on portion size selection: an experimental study. Nutrients, 10(9), 1268.

Egnell, M., Talati, Z., Hercberg, S., Pettigrew, S. & Julia, C. (2018c). Objective Understanding of front-of-package nutrition labels: An international comparative experimental study across 12 countries. Nutrients, 10(10), 1542.

Egnell, M., Crosetto, P., d'Almeida, T., Kess-Guyot, E., Touvier M., … Julia, C. (2019). Modelling the impact of different front-of-package nutrition labels on mortality from non-communicable chronic disease. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 2019, 16:56.

Finkelstein, E. A. A., Li, W. Y., Melo, G., Strombotne, K., & Zhen, C. (2018). Identifying the effect of shelf nutrition labels on consumer purchases: results of a natural experiment and consumer survey. American Journal of Clinical Nutrition, 107(4), 647–651.

Graham, D. J. J., Lucas-Thompson, R. G. G., Mueller, M. P. P., Jaeb, M., & Harnack, L. (2017). Impact of explained v. unexplained front-of-package nutrition labels on parent and child food choices: a randomized trial. Public Health Nutrition, 20(5), 774–785.

Gregori, D. (2014). Evaluating food front-of-pack labelling: a pan-European survey on consumers' attitudes toward food labelling. International Journal of Food Sciences and Nutrition, 65(2), 177–186

Grunert, K. G. and Wills, J. M. (2007). A review of European research on consumer response to nutrition information on food labels. Journal of Public Health, 15(5), 385–399.

Grunert, K. G., Fernández-Celemín, L., Wills, J. M., Storcksdieck genannt Bonsmann, S., & Nureeva, L. (2010). Use and understanding of nutrition information on food labels in six European countries. Z Gesundh Wiss, 18(3), 261–277. https://doi.org/10.1007/s10389-009-0307-0

Hamlin, R. (2015). Front of Pack Nutrition Labelling, Nutrition, Quality and Consumer Choices. (2015) Current Nutrition Reports, 4:323–329. DOI 10.1007/s13668-015-0147-1

Harbaugh, R., Maxwell, J. W., & Roussillon, B. (2011). Label Confusion: The Groucho Effect of Uncertain Standards. Management Science, 57(9), 1512–1527.

Hawley, K. L. L., Roberto, C. A. A., Bragg, M. A. A., Liu, P. J. J., Schwartz, M. B. B., & Brownell, K. D. D. (2013). The science on front-of-package food labels. Public Health Nutrition, 16(3), 430–439.

Hodgkins, C., Barnett, J., Wasowicz-Kirylo, G., Stysko-Kunkowska, M., Gulcan, Y., Kustepeli, Y., … Raats, M. (2012). Understanding how consumers categorise nutritional labels: A consumer derived typology for front-of-pack nutrition labelling. Appetite, 59(3), 806–817.

Joint Research Centre (2020), Front-of-pack nutrition labelling schemes: a comprehensive review Authors: S Storcksdieck genannt Bonsmann, G Marandola, E Ciriolo, R van Bavel, J Wollgast. EUR 29811 EN, Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2020, ISBN 978-92-76-08970-4, doi:10.2760/180167, JRC113586.

Julia, C., Ducrot, P., Lassale, C., Fézeu, L., Méjean, C., Péneau, S., … Kesse-Guyot, E. (2015). Prospective associations between a dietary index based on the British Food Standard Agency nutrient profiling system and 13-year weight gain in the SU.VI.MAX cohort. Preventive Medicine, 81, 189–194.

Julia, C., Blanchet, O., Méjean, C., Péneau, S., Ducrot, P., Allès, B., … Hercberg, S. (2016). Impact of the front-of-pack 5-colour nutrition label (5-CNL) on the nutritional quality of purchases: an experimental study. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 13(1).

Julia C. & Hercberg, S. (2017). Nutri-Score: Effectiveness of the Nutrition Label introduced in France. Ernahrungs Umschau, 64(12), M685–M691.

Kanter, R., Vanderlee, L., & Vandevijvere, S. (2018). Front-of-package nutrition labelling policy: global progress and future directions. Public Health Nutrition, 21(8), 1399–1408.

Liu, X., Lopez, R., & Zhu, C. (2015). Can Voluntary Nutrition Labeling Lead to a Healthier Food Market? 2016 Allied Social Sciences Association (ASSA) Annual Meeting, January 3-5, 2016, San Francisco, California 212818, Agricultural and Applied Economics Association.

Machleit, K. A., & Mantel, S. P. (2001). Emotional response and shopping satisfaction: Moderating effects of shopper attributions. Journal of Business Research, 54(2), 97-106

Malam S., Clegg, S., Kirwan, S., McGinigal, S., in association with Raats, M., Barnett, J., … Dean, M. (2009). Comprehension and use of UK nutrition signpost labelling schemes. London: Food Standards Agency. Retrieved from http://www.food.gov.uk/multimedia/pdfs/pmpreport.pdf

Méjean C., Macouillard, P., Péneau, S., Hercberg, S., Castetbon, K., Peneau, S., … Castetbon, K. (2013). Consumer acceptability and understanding of front-of-pack nutrition labels. Journal of Human Nutrition and Dietetics, 26(5), 494–503.

Miklavec, K., Pravst, I., Raats, M.M. and Pohar, J (2016). Front of package symbols as a tool to promote healthier food choices in Slovenia: Accompanying explanatory claim can considerably influence the consumer's preferences. Food Research International, 90, 235–243.

Möser, A., Hoefkens, C., Van Camp, J., Verbeke, W., Moser, A., Hoefkens, C., … Verbeke, W. (2010). Simplified nutrient labelling: consumers' perceptions in Germany and Belgium. Journal Fur Verbraucherschutz Und Lebensmittelsicherheit-Journal of Consumer Protection and Food Safety, 5(2), 169–180.

Newman, C. L. L., Howlett, E., & Burton, S. (2014). Shopper Response to Front-of-Package Nutrition Labeling Programs: Potential Consumer and Retail Store Benefits. Journal of Retailing, 90(1), 13–26.

Newman, C. L., Burton, S., Andrews, J. C., Netemeyer, R. G., & Kees, J. (2018). Marketers' use of alternative front-of-package nutrition symbols: An examination of effects on product evaluations. Journal of the Academy of Marketing Science, 46(3), 453–476.

Nikolova, H. D. and Inman, J. J. (2015). Healthy Choice: The Effect of Simplified Point-of-Sale Nutritional Information on Consumer Food Choice Behavior. Journal of Marketing Research. 52(6), 817 – 835.

Ni Mhurchu, C., Eyles, H., Choi, Y.-H. H., Mhurchu, C. N., Eyles, H., Choi, Y.-H. H., … Choi, Y.-H. H. (2017). Effects of a Voluntary Front-of-Pack Nutrition Labelling System on Packaged Food Reformulation: The Health Star Rating System in New Zealand. Nutrients, 9(8).

Ni Mhurchu, C., Eyles, H., Jiang, Y., & Blakely, T. (2018). Do nutrition labels influence healthier food choices? Analysis of label viewing behaviour and subsequent food purchases in a labelling intervention trial. Appetite. 121:360-365

Provencher, V., Polivy, J., & Herman, C. P. (2009). Perceived healthiness of food. If it's healthy, you can eat more! Appetite, 52(2), 340–344f.

Roodenburg, A. J. C., van Ballegooijen, A. J., Dötsch-Klerk, M., van der Voet, H., & Seidell, J. C. (2013). Modelling of Usual Nutrient Intakes: Potential Impact of the Choices Programme on Nutrient Intakes in Young Dutch Adults. PLoS ONE. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0072378

Roseman, M. G., Joung, H.-W., & Littlejohn, E. I. (2018). Attitude and Behavior Factors Associated with Front-of-Package Label Use with Label Users Making Accurate Product Nutrition Assessments. Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics, 118(5), 904–912.

Sanjari, S. S. S., Jahn, S., & Boztug, Y. (2017). Dual-process theory and consumer response to front-of-package nutrition label formats. Nutrition Reviews, 75(11), 871–882.

Savoie, N., Barlow, K., Harvey, K. L. L., Binnie, M. A. A., & Pasut, L. (2013). Consumer Perceptions of Front-of-package Labelling Systems and Healthiness of Foods. Canadian Journal of Public Health-Revue Canadienne De Sante Publique, 104(5), E359–E363.

Scarborough, P., Matthews, A., Eyles, H., Kaur, A., Hodgkins, C., Raats, M. M., & Rayner, M. (2015). Reds are more important than greens: How UK supermarket shoppers use the different information on a traffic light nutrition label in a choice experiment. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 12(151), 1–9

Storcksdieck genannt Bonsmann S., Fernández Celemín L., Larranaga A., Egger S., Wills J.M., Hodgkins C. and Raats M.M. on behalf of the FLABEL consortium (2010). Penetration of nutrition information on food labels across the EU-27 plus Turkey. European Journal of Clinical Nutrition, 64, 1379 - 1385.

Talati, Z., Pettigrew, S., Kelly, B., Ball, K., Dixon, H., & Shilton, T. (2016). Consumers' responses to front-of-pack labels that vary by interpretive content. Appetite, 101, 205–213.

Van Camp, D., De Souza Monteiro, D. M., Hooker, N. H. H., Monteiro, D. M. D., & Hooker, N. H. H. (2012). Stop or go? How is the UK food industry responding to front-of-pack nutrition labels? European Review of Agricultural Economics, 39(5), 821–842

Vyth, E. L. L., Steenhuis, I. H. M. H. M., Roodenburg, A. J. C. J. C., Brug, J., & Seidell, J. C. C. (2010). Front-of-pack nutrition label stimulates healthier product development: a quantitative analysis. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 7(65)